

Teröriste geçit vermeyen efsane karakol: Üzümlü

PKK'lı teröristlere canı pahasına geçit vermeyen kahramanların görev yaptığı, sınırın sıfır noktasındaki Üzümlü Karakolu, teröristlerin geçiş yollarını tutması, kesmesi nedeniyle de kritik önemdeydi

Üzümlü karakolu; sınır kapısını ve Üzümlü Köyü'nü gören en hakim tepede, tam bir kartal yuvası. Mehmetçik, PKK'nın hain saldırılarında toplam 29 şehit verdi, ülkeye sızmaya çalışan 184 terörist de öldürüldü.

Çukurca denilince, geçmişin o karanlık günlerini anımsayıp yaşanan bu büyük değişimi görünce sevinmemek, mutlu olmamak elde değil. Ama dün olduğu gibi bugün de gözünü kırpmadan canını feda eden şehitlerimizi, gazilerimizi, bu uğurda yaptıkları fedakârlıkları, kahramanlıkları düşünüyorum bir yandan da. Yollarda, köprülerde, geçitlerde, okullarda, askeri tesislerde, tankta, zırhlı araçlarda, hemen her yerde, her köşede bir şehidimizin adı var. Boğazım düğümleniyor ve eskilere dönüyorum.

Terörle anıldığı günlerde Çukurca çıkmaz sokaktı ama ona yol vermeyen yalçın dağların hemen arkasında da efsane Üzümlü Karakolu vardı.

SINIRIN SIFIR NOKTASI

O yıllarda teröristlerin defalarca hedefi olmasına rağmen canları pahasına geçit vermeyen ve PKK terörüne karşı mücadelede sembol haline gelen yerlerden biriydi Üzümlü Karakolu. Çukurca'nın ötesinde Irak sınırının tam sıfır noktasındaydı. Yolla, karadan araçla ulaşmak falan mümkün değildi. PKK'lı teröristlerin geçiş yollarını tutması, kesmesi nedeniyle de kritik önemdeydi. Ülkenin bekası açısından vazgeçilemez bir noktada konuşluydu yani. Dönemin İçişleri Bakanı Nahit Menteşe de Şubat 1994'de TBMM'ye verilen bir soru önergesi üzerine PKK'lı teröristlerin alçak saldırıları, karakolun konumu ve kritik önemi hakkında şu bilgileri vermişti:

“Üzümlü Sınır Jandarma Karakolu'na teröristlerce, 1992 yılında 1, 1993 yılında 3 kez olmak üzere toplam 4 eylem yapılmıştır. Teröristler tarafından yapılan eylemlerde toplam 29 personel şehit olmuş ve 26 personel yaralanmıştır. Teröristlerden 184 kişi öldürülmüş, 97 kişi yaralanmıştır.

Karakolun konuşlandığı yer, teröristlerin Kuzey Irak'tan Türkiye'ye giriş yaptıkları en önemli geçiş noktalarından birisi üzerinde bulunmaktadır.

Karakolun başka bir yere alınması durumunda, sıfır hudut

Üzümlü sınır kapısı. Şimdilik prefabrik yapılmış hizmet binaları ve sınır geçişi için bekleyen sivil araçlar ve insanlar. Sadece pandemi sürecinde sınır kapalı kalmış, onun dışında da 7 gün bayram, tatil dahil geçiş mümkün.

Karakola saldırılarda 29 şehit vermiştik

Üzümlü Karakolu terör örgütü PKK'nın en kanlı saldırılarının yaşandığı karakollardan biriydi. 26 Mayıs 1992'deki saldırıda 15 şehit verilmişti. 12 Aralık 1993'te ise yedi asker şehit olmuştu. 1994 yılında

bir soru önergesine dönemin İçişleri Bakanı Nahit Menteşe'nin verdiği yanıtı göre de karakol, 1993'te iki saldırıya daha uğramış, bu iki saldırıda da yedi asker şehit olmuştu. Toplam dört saldırıda 26 asker de yaralanmıştı.

hattından itibaren 10 kilometrelik bir alanda teröristlerin yurt içine girişi engellenemeyecek, sınır kaçakçılığı için, kaçakçılara rahat bir ortam sağlanacaktır. Ayrıca Çukurca ilçe merkezindeki birliklerin yan emniyetinde zafiyetler doğacaktır.”

Bugünkü manzara'ya baktığımda ise manzara şu: Sınırı tutan sıfır hattı'ndaki o Üzümlü Karakolu hâlâ var ve kalekol olarak efsaneliğini devam ettiriyor. 1992'deki saldırının ardından güvenlik gerekçesiyle boşaltılan Üzümlü Köyü de eski yerine, evine dönmüş durumda... Dahası o Üzümlü, Irak'a açılan bir sınır kapısı artık.

Teknolojik üstünlüklerle de kilometrelerce öteden bölgedeki her hareketliliği, teröristleri tespit, anında müdahale imkan ve kabiliyeti de var. Daha ilerilerde de terörü kaynağında kurutma stratejisinden hareketle TSK'nın attığı pençelerle konuşlandırılan başka üs bölgeleri bulunuyor zaten. Dolayısıyla Kuzey Irak'taki üs bölgeleriyle bir bağlantı, destek hattı aynı zamanda. Kalekolun kapısından içeri girdiğimde ilk dikkatimi çeken şehitlere saygı köşesi oluyor. Ayyıldızlı bayraklarımızla donatılmış dev panoda 2'inci Hudut Tugayı, 5'inci Hudut Taburu şehitlerimiz... Vatan Size Minnettar yazısı altında o bölgedeki şehitlerimizin tek tek isimler sıralanıyor...

Şehitlerimiz her daim hudut kartallarının, kahramanların kalplerinde yaşıyor ve yaşatılıyorlar. Hepsinde de aynı kararlılık ve inançla: “Bayrak inmez, vatan bölünmez.”

KAÇAKÇILIK BİTTİ

Kahramanlarla kucaklaşıp, helalleşip, tepeden izlediğim Üzümlü Sınır Kapısı'na gidiyorum. Şimdilik prefabrik olarak yapılmış hizmet binaları ve sınır geçişi için bekleyen sivil araçlar ve insanlar. Aynı görüntü sınırın öte yakasına baktığınızda Serzeri denilen Irak tarafında da var. 2013'te açılan 2015'te de resmi olarak yolcu ve araç giriş çıkışları başlayan sınır oldukça hareketli. Bir zamanlar teröristlerin ve kaçakçıların geçiş güzergâhı olan yerde siviller pasaportla güven ve huzur içinde sınırdan gidip geliyorlar. Sadece pandemi sürecinde sınır kapalı kalmış, onun dışında da 7 gün bayram, tatil dahil mesai saatleri içerisinde geçiş mümkün. Henüz ticarete açık değil, geçişler gidip gelenlerin yolu beraberindeki eşyalarla sınırlı. Çay, şeker, belirli sayıda sigara gibi. Tabii iki yaka arasındaki geçişlerde akraba ziyaretleri de ağırlıklı yer tutuyor. Dolayısıyla kapı oldukça hareketli, konuştuğum yetkililerin söylediğine göre kapıdan 2022'de 40 bin araç ile 450 bin civarında yolcu giriş çıkışı gerçekleşmiş.

Önceki yıllarla kıyaslandığında yolcu ve araç giriş çıkışı katlanarak artıyor. Şimdilerde günlük karşılıklı 1000 yolcu giriş-çıkışı oluyor. Üzümlü, bölgeden ve Irak tarafından gelenlerin tercih ettiği sınır kapısı haline gelmiş. Çukurca ve Hakkari için önemi ve değerini de hareketlilik ve canlılıkla fazlasıyla hissediyorsunuz zaten.

Sınır kapısına yakın arazide, küçük tepelerde otlayan sahipsiz katırlar dikkatimi çekiyor. Konuştuğum görevli,

'Turistler için otel istiyoruz'

Üzümlü Köyü'nün eski muhtarı Halit Yücel, “Bölgeden tamamen ayrılan insanlarımız dahi köylerine dönüyor. Köyde arazi fiyatları da çok yükseldi. Şu anda ihtiyacımız günlük konaklamalar için bir otel” diyor.

sivil herkesin verdiği yanıt ise şu oluyor: “Kaçakçılık bitti, katırlar emekli oldu” Kapıdan ayrılıp, bu kez Üzümlü Köyü'ne yöneliyorum. Burası 1992'deki terörist saldırıları nedeniyle boşaltılan bir köy. 2000'li yıllarda geri dönüş olmuş şimdilerde ise sınırın öte yakasındaki terörist yuvalarına atılan pençelerle hepten pekişen güven ortamı ve açılan sınır kapısıyla bölgeye dönüş, hareketlilik daha da katlanmış. Şu anda köy 170 hane nüfusu ise 2 bine yakın. 200 civarında da ilköğretim öğrencisi var. Lise eğitimi için ise Hakkâri'ye gidiyorlar. Köyedeki evlerin neredeyse tamamı da devlet desteğiyle yapılmış.

KİRALIK EV SIKINTISI BÜYÜK

Huzur ve güven ortamıyla köyde tarım ve hayvancılık da canlanmış ama su konusunda sıkıntı söz konusu. Aslında su var da hem köy nüfusunun hem bölgedeki bölgedeki asker sayısının artışı ve kapının açılmasıyla eklenen yeni ihtiyaçlarla kullanım da epey artmış durumda. Dolayısıyla su sondaj çalışmaları devam ediyor bir yandan da. Yine bir başka sıkıntıda kiralık ev sorunu.

Üzümlü Köyü'nün eski, yeni muhtarları Halit Yücel ve İdris Seven ile sohbet ediyoruz. Her ikisi de 1993'de göç etmek zorunda kaldıkları günü anlatıyor ve sanki söz birliği etmişcesine şöyle diyorlar:

“Bölgeden tamamen ayrılan insanlarımız dahi köylerine dönüyor. Güven ortamı ve açılan kapıyla köyde arazi fiyatları da çok yükseldi. Şu anda ihtiyacımız günlük konaklamalar için bir otel...”

Hakkâri 10-15 yıl sonra madenci kenti olacak

Üzümlü'den ayrılıp Çukurca-Hakkâri yolu üzerindeki dünyanın 3. büyük çinko ve kurşun rezervlerinin bulunduğu bölgeye, daha doğrusu o maden sahalarına yol alıyorum. Bu güzergâh benim ilk bölümde anlattığım bir zamanlar teröristlerin kol gezdiği ve askerlerimizi ve sivil araçlara tuzak kurdıkları saldırdıkları toprak yollar. Şimdi hepsi asfalt, dolayısıyla Hakkâri merkezine yakın yol üzerindeki maden sahası Olgunlar Köyü'ne kolaylıkla ulaşıyoruz. İsmet Ölmez'e ait Yeraltı Çinko-Kurşun İşletmesi'nin yönetim merkezi de köyün hemen girişinde bir yerde zaten.

Hemen karşısında da Zap Suyu akıyor. Kıyısında da maden şirketi sahiplerinin iki tane süper lüks villa var. Şirket ofisinde Maden Mühendisi Alper Cenkkaya ile konuşuyoruz. Madenin tepede 1500 metre yükseklikteki yerini göstererek anlatıyor:

İHRACAT YAPIYORLAR

“Daha önce açık işletmeydi. 2018'den bu yana yeraltı madencilikine başlandı. Şu an yukarıda bine yakın personelimiz var, bunların 400'ü yer altı, 600'ü

de dışarıda çalışan personel. Rezerv alanı burada 40 kilometrelik bir hat üzerinde çinko kurşun madeni görünmekte. Biz bunun sadece 3 kilometrelik bir kısmında çalışıyoruz. Diğer ruhsatımızla yetki alanımız toplamda 5 kilometre. İran'a ve Çin'e de ihracat yapıyoruz. Bizim sağımızda da maden ocakları var, solumuzda da ve bu 40 kilometre Çukurca'ya kadar devam ediyor. Çok ciddi bir çinko-kurşun yataklanması var burada. Zap hizasından bir kısmı Çukurca'ya bir kısmı Beytüşşebap'ın, Kato'nun

etrafından Siirt'e kadar gidiyor. Aynı yataklanma görünüyor ama orada bakıra dönüyor. Yine Şemdinli'de bakır ve altın ocakları var. MTA'nın yeni arama yaptığı bir altın ocağı var. Şahısların da bakır ocakları.”

Konuşmanın ardından da bir zamanlar terör korkusuyla gidilemeyen 1500 metre yükseklikteki maden ocağına çıkıyor ve yeraltına giriyoruz. Çıkışımızda da Cenkkaya şöyle diyor:

“Bundan 10-15 yıl sonra Hakkâri gerçekten bir madenci şehri olacak...”

YARIN: Mahsur kaldığım Derecik, Seralar ve sınır kapısı..